

LEKTURY OBOWIĄZKOWE NA EGZAMINIE

Klasy IV–VI

- Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*
- Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks)
- René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikołajek* (wybór opowiadań)
- Ignacy Krasicki, wybrane bajki
- Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*
- Adam Mickiewicz, *Powrót taty, Pani Twardowska, Pan Tadeusz* (fragmenty, w tym: opisy, zwyczaje i obyczaje, polowanie i koncert Wojskiego)
- Ferenc Molnár, *Chłopcy z placu Broni*
- Bolesław Prus, *Katarynka*
- Juliusz Słowacki, *W pamiętniku Zofii Bobrówny*
- John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*
- Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*
- Józef Wybicki, *Mazurek Dąbrowskiego*
- Wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o: Prometeuszu, Syzyfie, Demeter i Korze, Dedalu i Ikarze, Heraklesie, Tezeuszu i Ariadnie, Orfeuszu i Eurydyce
- Biblia: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o siewcy, o talentach, o pannach roztropnych, o miłosiernym Samarytaninie
- Wybrane podania i legendy polskie, w tym o Lechu, o Piaście, o Kraku i o Wandzie
- Wybrane baśnie polskie i europejskie, w tym: Charles Perrault, *Kopciuszek*, Aleksander Puszkina, *Bajka o rybaku i rybce*.

Klasy VII i VIII

- Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*
- Aleksander Fredro, *Zemsta*
- Jan Kochanowski, wybór fraszek, pieśni i trenów, w tym treny I, V, VII, VIII
- Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*
- Ignacy Krasicki, *Żona modna*
- Adam Mickiewicz, *Reduta Ordona, Śmierć Pułkownika, Świtezianka, II część Dziadów*, wybrany utwór z cyklu *Sonety krymskie, Pan Tadeusz* (całość)
- Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*
- Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis, Latarnik*
- Juliusz Słowacki, *Balladyna*
- Stefan Żeromski, *Szyfrowe prace*
- Sławomir Mrożek, *Artysta*
- Melchior Wańkowicz, *Tędy i owędy* (wybrany reportaż)

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na kolejnych stronach.

Tekst 1.

Adam Mickiewicz

Pan Tadeusz

Kiedy się już do woli napili, najedli,
Żwierza na wóz złożyli, sami na koń siedli,
Radzi wszyscy, rozmowni, oprócz Asesora
I Rejenta; ci byli gniewliwsi niż wczora,
Kłócąc się o zalety, ten swej Sanguszkówki,
A ten bałabanowskiej swej Sagalasówki¹.
Hrabia też i Tadeusz jadą nieweseli,
Wstydząc się, że chybili i że się cofnęli:
Bo na Litwie, kto zwierza wypuści z obławy,
Długo musi pracować, nim poprawi sławy².

Hrabia mówił, że pierwszy do oszczepu godził,
I że spotkaniu z zwierzem Tadeusz przeszkodził;
Tadeusz utrzymywał, że będąc silniejszy
I do robienia ciężkim oszczepem zręczniejszy,
Chciał wyręczyć Hrabiego: tak sobie niekiedy
Przemawiali wśród gwaru i wrzasku czeredy³.
Wojski jechał pośrodku; staruszek szanowny,
Wesoły był nadzwyczaj i bardzo rozmowny.
Chcąc kłótników zabawić i do zgody dowieść,
Kończył im o Dowejce i Domeyce powieść:
«Asesorze, jeżeli chciałem, byś z Rejentem
Pojedynkował, nie myśl, że jestem zawziętym
Na krew ludzką; broń Boże! Chciałem was zabawić,
Chciałem wam komedię niby to wyprawić,
Wznosić koncept, który ja lat temu czterdzieście
Wymyśliłem – przedziwny! Wy młodzi jesteście,
Nie pamiętacie o nim; lecz za moich czasów,
Głośny był od tej puszczy do poleskich lasów.

Domeyki i Dowejki wszystkie sprzeciwieństwa
Pochodziły, rzecz dziwna, z nazwisk podobieństwa
Bardzo niewygodnego. Bo gdy w czas sejmików,
Przyjaciele Dowejki skarbili stronników⁴,
Szepnął ktoś do szlachcica: »Daj kreskę Dowejce«⁵.
A ten, nie dosłyszawszy, dał kreskę Domeyce.
Gdy na uczcie wniósł zdrowie marszałek Rupejko:
»Wiwat Dowejko!« – drudzy krzyknęli: »Domeyko!«
A kto siedział pośrodku, nie trafił do ładu,
Zwłaszcza przy niewyraźnej mowie w czas obiadu.

gorzej było. Raz w Wilnie jakiś szlachcic pjany
Bił się w szable z Domeyką i dostał dwie rany;
Potem ów szlachcic, z Wilna wracając do domu,

Dziwnym trafem z Doweyką zjechał się u promu.
Gdy więc na jednym promie płynęli Wilejką,
Pyta sąsiada, kto on? odpowie: Doweyko –
Nie czekając, dobywa rapier spod kirejki:⁶
Czach, czach! i za Domeykę podciął wąs Doweyki.

Wreszcie, jak na dobitkę, trzeba jeszcze było,
Żeby na polowaniu tak się wydarzyło,
Że stali blisko siebie oba imiennicy,
I do jednej strzelili razem niedźwiedzicy.
Prawda, że po ich strzale upadła bez ducha;
Ale już pierwej niosła z dziesiątek kul w brzuchu.
Strzelby z jednym kalibrem miało wiele osób:
Kto zabił niedźwiedzicę? dojdźże! jaki sposób?

Tu już krzyknęli: »Dosyć! Trzeba raz rzecz skończyć,
Bóg nas czy diabeł złączył, trzeba się rozłączyć;
Dwóch nas jak dwóch słońc pono zanadto na świecie!«
A więc do szerpentynek⁷ i stają na mecie.
Oba szanowni ludzie; co ich szlachta godzą,
To oni na się jeszcze zapalczywiej godzą.
Zmienili broń: od szabel szło na pistolety;
Stają, krzyczym, że nadto przybliżyli mety;
Oni na złość, przysięgli przez niedźwiedzią skórę
Strzelać się: śmierć niechybna! prawie rura w rurę.
Oba tego strzelali – »Sekunduj, Hreczecha!«
»Zgoda – rzekłem – niech zaraz dół wykopie klecha:
Bo taki spór nie może skończyć się na niczym;
Lecz bijcie się szlacheckim trybem, nie rzeźniczym.
Dosyć już mety zbliżać, widzę, żeście zuchy;
Chcecie strzelać się, rury oparłszy na brzuchy?
Ja nie pozwolę. Zgoda, że na pistolety;
Lecz strzelać się nie z dalszej ani z bliższej mety,
Jak przez skórę niedźwiedzią. Ja rękami memi
Jako sekundant skórę rozciągnę na ziemi,
I ja sam was ustawię: Waść po jednej stronie
Stanie na końcu pyska, a Waść na ogonie.«
»Zgoda!« – wrzaśli; czas? – jutro; miejsce? – karczma Usza.

¹ Sanguszkówka, Sagalasówka – strzelby Asesora i Rejenta.

² Nim poprawi sławy – tu: nim zdoła poprawić opinię o sobie.

³ Czereda – gromada ludzi, zbiorowisko.

⁴ Skarbili stronników – zjednywali sprzymierzeńców.

⁵ Dać komuś kreskę – zagłosować na daną osobę, stawiając kreskę przy jego nazwisku.

⁶ Dobywa rapier spod kirejki – dobywa broń spod płaszcza.

⁷ Szerpentyna – krzywa szabla.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Wrocław 2019.

Zadanie 1. (0–2)

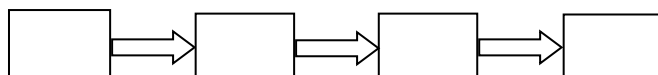
Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Na Litwie uważano, że kto wypuści zwierzę podczas polowania, naraża się na utratę dobrego imienia.	P	F
2.	Hrabia i Tadeusz obwiniali się wzajemnie o niepowodzenie podczas łowów.	P	F
3.	Wojski opowiedział uczestnikom polowania historię Domeyki i Doweyki, aby rozśmieszyć towarzystwo i pogodzić Asesora i Rejenta.	P	F

Zadanie 2. (0–1)

Odtwórz historię relacji między Domeyką a Doweyką. Wpisz litery A, B, C i D w odpowiednie kratki.

- A. Pojedynek ze szlachcicem w Wilnie.
- B. Pomyłka przy toaście marszałka.
- C. Spór podczas polowania na niedźwiedzicę.
- D. Nieporozumienie podczas sejmiku szlacheckiego.

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Z opowieści Wojskiego wynika, że nie chciał on dopuścić do pojedynku między Domeyką a Doweyką, ponieważ przeciwnicy

- A. strzelali niecelnie.
- B. chcieli zdobyć skórę niedźwiedzia.
- C. mieli stać niebezpiecznie blisko siebie.
- D. pod wpływem namów szlachty skłaniali się do zgody.

Zadanie 4. (0–1)

Odwołując się do przytoczonego fragmentu oraz całego utworu *Pan Tadeusz*, napisz, na jaki pomysł wpadł Wojski, by zakończyć spór między Domeyką a Doweyką.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–2)

Poniżej zamieszczono ilustrację do fragmentu *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza.

Juliusz Kossak, 1890 r., encyklopedia.interia.pl

Napisz, do jakiego sporu między Asesorem a Rejentem odwołuje się powyższa ilustracja oraz podaj, jak ten spór się zakończył.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 6. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdanie. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Utwór *Pan Tadeusz* należy do **A/B**, o czym świadczą **C/D**.

- A. liryki
- B. epiki
- C. prezentacja zdarzeń przez narratora
- D. podział na wersy i obecność rymów

Wszystkie arkusze z egzaminu ósmoklasisty znajdziesz na babaodpolskiego.pl/arkusze

Zadanie 7. (0–4)

W której lekturze obowiązkowej, innej niż *Pan Tadeusz*, bohaterowie byli skonfliktowani, ale ostatecznie się pogodzili? Opisz przyczynę sporu oraz podaj sposób jego rozwiązania.

Uwaga! Lista lektur obowiązkowych znajduje się na stronie 2. tego arkusza egzaminacyjnego.

Tytuł lektury:

Bohaterowie lektury:

Przyczyna sporu:

Sposób rozwiązania sporu:

Zadanie 8. (0–1)

Przeczytaj fragment opowieści Wojskiego oraz słownikową definicję wyrazu *koncept* i wykonaj zadanie.

[...] Chciałem was zabawić,
Chciałem wam komedię niby to wyprawić,
Wznović koncept, który ja lat temu czterdzieście
Wymyśliłem – przedziwny! [...]

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Wrocław 2019.

koncept

1. szybko nasuwający się pomysł
2. pomysłowość, zmyślność
3. daw. dowcip, żart
4. daw. plan, szkic, podstawowy zarys

sjp.pwn.pl

Które z podanych znaczeń wyrazu *koncept* nie odnosi się do przytoczonej opowieści Wojskiego? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

Zadanie 9. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdanie. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

W zdaniu *Chciałem was zabawić, / Chciałem wam komedię niby to wyprawić* wyrazy was i wam odnoszą się do **A/B** i są **C/D**.

A. Domeyki i Dowejki	C. rzeczownikami
B. uczestników polowania w Soplicowie	D. zaimkami

Zadanie 10. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Przymiotniki *silniejszy* i *zręczniejszy*, odnoszące się do Tadeusza, zostały użyte w stopniu **A/B**. Tak samo jak przymiotniki *silny* i *zręczny* stopniują się wyrazy **C/D**.

- A. wyższym
B. najwyższym
C. słony i miękki
D. mocny i zgrabny

Zadanie 11. (0–1)

Przekształć fragment wypowiedzi Wojskiego na mowę zależną.

Ja rękami memi jako sekundant skórę rozciągnę na ziemi i ja sam was ustawię.

.....
.....
.....

Tekst 2.

Aleksander Fredro

Zemsta

AKT TRZECI

SCENA CZWARTA

Rejent, Papkin

PAPKIN

wsuwając się trwożliwie
Wolnoż wstąpić?

REJENT

Bardzo proszę.

PAPKIN

z najniższym ukłonem i nieśmiało
Pana w domu i Rejenta
Widzieć w godnej tej osobie
Chłuba wielka, niepojęta
Spada na mnie w tejże dobie,
Jak niemylnie pewnie wnoszę?

REJENT

pokornie
Tak jest – sługa uniżony.
Wolnoż mi się w odwet spytać,
Kogom zyskał honor witać?

PAPKIN

na stronie

Hm! pokorna coś szlachciurka,
Z każdym słowem daje nurka –
Niepotrzebne miałem względy.

śmielej

Jestem Papkin.

Rejent wskazuje z ukłonem krzesło na środku stojące. Papkin przypatruje się z uwagą Rejentowi, który jak zawsze z założonymi na piersiach rękoma, nieporuszenie w miejscu stoi. Papkin mówi dalej na stronie.

Jak uważam,
Skończę wszystko bez pomocy.

głośno, wyciągając się na krzesło

Jestem Papkin – lew północy,
Rotmistrz sławny i kawaler – [...]

REJENT

z ukłonem

Pozwól spytać, panie drogi,
Gdyż nie znana mi przyczyna,
Co w nikczemne moje progi
Marsowego wie dzie syna?

PAPKIN

rozpierając się na krzesło przy stoliku

Co? Chcesz wiedzieć?

REJENT

Proszę o to.

PAPKIN

Więc staję tu, wiedz, niecnoto,
Z strony jaśnie wielmożnego
Cześnika Raptusiewicza,
Co go ranka dzisiejszego
Twych służalców sprośna dzicza,
Godna jednak pryncypała,
W jego zamku napaść śmiała.

Aleksander Fredro, *Zemsta*, [w:] tegoż, *Wybór komedii*, Wrocław 2018.

Zadanie 12. (0–1)

Na podstawie tekstu 2. oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Początkowe zachowanie Papkina po przybyciu do Rejenta świadczy o tym, że jest on osobą niezwykle odważną.	P	F
2.	Papkin grzecznie objaśnił Rejentowi powód swojej wizyty.	P	F

Zadanie 13. (0–1)

Czy misja, z którą Czeźnik wysłał Papkina, odniosła sukces? W uzasadnieniu odwołaj się do całego utworu *Zemsta* Aleksandra Fredry.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0–1)

Objaśnij sens poniżej przytoczonego motta, które Aleksander Fredro umieścił w *Zemście*. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści tej lektury.

Nie masz nic tak złego, żeby się na dobre nie przydało. Bywa z węża dryjakiew¹, złe często dobremu okazyją daje.

¹ dryjakiew (driakiew) – tu: lekarstwo.

.....

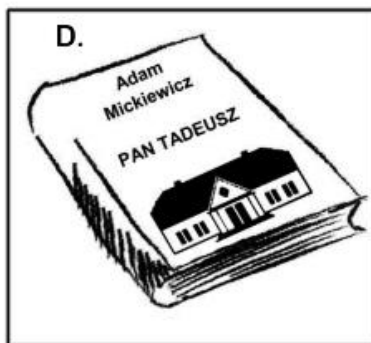
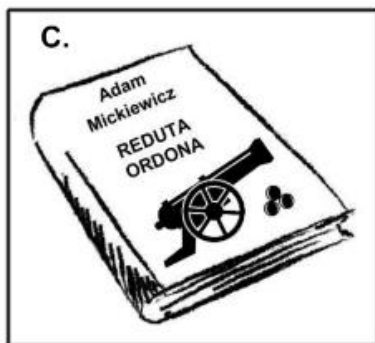
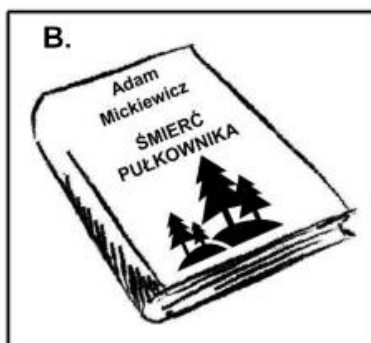
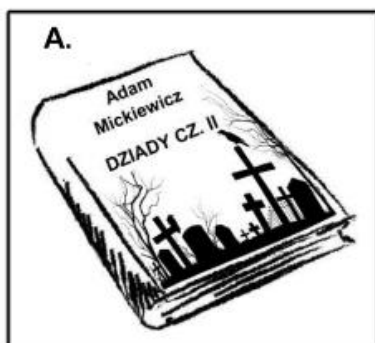
.....

.....

.....

Zadanie 15. (0–1)

Który z podanych utworów Adama Mickiewicza należy do tego samego rodzaju literackiego co *Zemsta*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zadanie 16. (0–2)

Obejrzyj zamieszczony poniżej plakat do spektaklu teatralnego *Zemsta*.

Andrzej Pągowski, Plakat teatralny „Zemsta” Aleksandra Fredry, Galeria Plakatu w Krakowie, cracowpostergallery.com

Autor plakatu przedstawił za pomocą różnych elementów graficznych swoją interpretację utworu Aleksandra Fredry. Wybierz dwa elementy graficzne i wyjaśnij ich sens w kontekście *Zemsty*.

Element graficzny 1. –

Wyjaśnienie –

.....

.....

Element graficzny 2. –

Wyjaśnienie –

.....

.....

Zadanie 17. (0–3)

W jednej ze szkół uczniowie w ramach projektu przygotowali fiszki edukacyjne dotyczące lektur szkolnych. W tekście umieszczonym na jednej z fiszek zabrakło trzech przecinków. Uzupełnij poniższy zapis tak, aby był zgodny z zasadami interpunkcyjnymi.

Treść utworu ma swe źródło w autentycznym konflikcie. Aleksander Fredro znalazł akta procesowe z XVII wieku, które dotyczyły konfliktu dawnych właścicieli zamku. Piotr Firlej, jako wojewoda uważał Jana Skotnickiego za niegodnego siebie sąsiada i dokuczał mu gdy tylko nadarzała się do tego sposobność. Skotnicki nie ustępował mu więc sprawa znalazła się w trybunale. Kres zatargowi położył dopiero ślub córki Jana Skotnickiego z synem Piotra Firleja.

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

